

Grevinnan på tredje våningen

Ingrid Holm

Grevinnan på tredje våningen

Kortroman av

Ingrid Holm

1

När man är 86 år så måste man väl till sist erkänna att man är gammal, tänkte Marta där hon satt i sin gamla väl insuttna fåtölj. Förr hade hon alltid flyttat fram gränsen för att kallas gammal en tio, femton år, men nu gjorde trötthet och håglöshet att hon utan större protester placerade in sig bland åldringarna. Men hon klarade sig själv, skötte hemmet och katten utan hjälp. Och hon gick och handlade nästan varje dag. Ja, att klä sig och ta fram den nya fina shoppingvagnen var i själva verket dagens höjdpunkt. Och varje gång hoppades hon att hon skulle träffa någon att prata med, men så blev det aldrig. Hon gick hem lika ensam och tyst som hon gått ut. Och hon visste inte att grannarna kallade henne Grevinnan på tredje våningen eller att de tyckte att hon var en högfärdig gammal hagga som trodde hon ägde hela huset.

Det var snart nio år sedan Carl-Henrik gick bort och strax efter hans död hade Marta sålt den stora villan och de flesta möblerna och flyttat hit. Lägenheten var bekväm och lättskött och området verkade trevligt, med naturen in på knutarna och ett litet köpcentrum på gångavstånd och med busshållplats intill. Att ensamheten hade ingått i köpet visste hon inte då.

Ack ja, vad livet hade blivit annorlunda sen Carl-Henrik

dog tänkte hon dystert. De hade haft många vänner som gästade deras stora vackra villa, så mycket glädje och så många intressen. Och de hade rest mycket. Men nu trängdes meningslöshet och tristess med gamla möbler och minnen i två rum och kök. Numera satt Marta ensam vid det stora ljusgrå matbordet, äkta gustaviansk 1700-tal, inköpt på Bukowskis för många, många år sedan. Det var ett kärt minne från en lycklig tid. Egentligen hade det varit dumt att behålla bordet. Det fick dåligt plats här och hon skulle aldrig mer duka till fest. Minnesbilder av bländvitt linne och gnistande kristallglas, flimrade förbi. Nu var allt borta, vännerna döda och ägodelarna placerade på bästa sätt. Silverbesticken och den vackra servisen, som de fått i bröllopspresent fanns hos dottern Marie liksom en hel del annat. För Marta fanns bara tomhet och tystnad. Hon smekte sin kraftiga rödrandiga katt Oscar, han var hennes enda sällskap och hon älskade honom, men hon önskade ändå att hon hade haft någon människa att tala med.

2

Det hade förstås varit fel att flytta från villan, hon hade ju trots allt haft några vänner kvar där, men hit kom ingen. Marta hade aldrig haft lätt att prata med okända människor och här hade hon inte lyckats bli bekant med någon. En del av dem som bodde i samma trappuppgång kände hon till namn och utseende men inte mer.

I bottenvåningen bodde en ung flicka, Jenny Ollén stod det på dörrskylten. Hon var mycket vacker och välvårdad ja, hon var nog en riktig modedocka. Marta hade aldrig sett henne utan perfekt makeup och det raka kastanjebruna håret framhävde hennes klassiskt rena drag. Där nere bodde också Håkanssons, ett par i sextioårsåldern, de verkade riktigt gammeldags rekorderliga. De tog alltid med egna kassar till butiken och var noga med att visa att de var tomma. Rejåla människor. Marta hade gärna pratat med dem.

Längst ner bodde också en ung man, antagligen frånskild för han hade ett par barn hos sig vartannat veckoslut. Han hette Anders Mårtensson. Han verkade lite ensam och ledsen trots sin ungdom. Marta tyckte att han såg snäll och trevlig ut.

På Martas våningsplan bodde Cecilia Dahlström. Hon var visst hårfrisörskan på en fin salong inne i staden. Men hon verka-

de otrevlig och klädde sig opassande för att vara mor. Och hennes dotter Filippa var ofta ensam hemma fast hon var ganska liten. Mittemot bodde Bengt och Ellen Andersson. Marta trodde att han körde långtradare, han var i alla fall ofta borta. Frun städade i skolan och de hade tre barn i skolåldern.

Ovanpå Martas våningsplan bodde Evert Olsson, en man i sextiofemårsåldern med stålgrått hår och en liten välansad mustasch. Han var alltid proper och prydlig, ofta klädd i rutig keps med likadan halsduk. På söndagarna brukade han klä sig fint i en grå ulster och en liten mörkgrön hatt. Och han hälsade alltid vänligt och trevligt. Där uppe bodde också ett ungt par med en liten baby. Och en söt behaglig flicka hade nyligen flyttat in. Marta hade sett att hon hette Yvonne Palm och hon visste att hon jobbade på Coop.

Ännu någon våning upp bodde en stor familj med utländskt namn som Marta inte kunde uttala, men de var ovanligt rara, log och höll alltid upp dörren och sa något som hördes snällt. Fast Marta förstod inte deras språk. Annars hade hon gärna velat bli bekant med dem. Men efter att den nya flickan börjat på Coop handlade Marta alltid där och helst i hennes kassa. Yvonne verkade så mjuk och vänlig och sa alltid något glatt och trevligt. Det var bara det att Marta aldrig hann komma på vad hon skulle svara förrän hon var ute ur butiken!

3

Men dagarna gick även om de var grå och trista, kvällarna blev ljusare och våren kom tidigt det året. En dag med klarblå himmel när doften av nyväckt jord var bedövande såg Marta från sin balkong att pensionären Evert Olsson satt nere på lekplatsen. Vad trevligt det såg ut. Tänk om hon hade vågat gå ner och sätta sig där och prata med honom och barnen. Men naturligtvis gjorde hon inte det. Hon hade aldrig haft lätt för småprat. Men det var en helt underbar aprildag, varm och solig, den späda grönskan höll på att explodera i våldsamt iver att slå ut. Fåglarna sjöng i kapp. Några barn hoppade rep och lekte, glada skratt blandades med fågelsången. Att denna underbara vårdag skulle bli inledning till en mycket sorglig händelse kunde väl ingen ana.

Men Marta njöt av vårvärmen på sin balkong med katten knäet. Och som så ofta förr gled tankarna tillbaka. Tillbaka till ungdomstiden och Carl-Henrik. De hade träffats på en Trettondagsbal 1940. Kriget rasade utanför landets gränser, men i den lilla byn på slätten utanför Nora märkte man inte mycket av det.

Marta brukade inte tycka om stora fester med okända människor. Men just den morgonen var hon verkligen glad och såg framemot kvällens bal. Hela förmiddagen gick hon

omkring med ett förväntansfullt leende, medan hon gjorde sig i ordning. Håret var som vanligt besvärligt, men inte ens det oroadde henne. Den nya klänningen var sydd av skimrande isblått siden, kantad med lite mörkare band. Hon hade också ett par alldeles nya långa vita, glacéläderhandskar. Och första gången skulle hon bära mors dubbla pärlhalsband. Skorna var högklackade av vitt siden. I håret hade hon ett diadem med pärlor och ljusblå blommor. När hon såg sig i spegeln var hon ganska nöjd. Fast när hon var klar att åka, blev hon plötslig olustig och hade helst stannat hemma.

Marta kom ännu ihåg den stora ljusgula villan. Trots mörkläggningen kunde man ana det varmt och välkomnande ljuset bakom fördragna gardiner. Inne doftade det gran, stearin, parfym och fuktiga yllekläder. Värdfolket stod precis som de skulle, under en stor kristallkrona och hälsade gästerna välkomna. Alla flickor hänvisades sedan till ett litet rum innanför hallen. Där skulle de lägga en sko i en korg och sedan stanna kvar och vänta medan pojkarna valde sin bordsdams sko i hallen utanför. Marta tyckte det var ovanligt dumt, men de flesta fnittrade och tyckte det var spännande och det hördes många glada skratt och rop.

Plötsligt hade Carl-Henrik stått framför henne, med hennes sko i handen. Han var lång och gänglig, och hans mörkblonda hår var nyklippt och alltför kort. Öronen var lite utstående och hans grå ögon syntes knappt bakom de tjocka glasögonen. Men leendet var varmt och tänderna jämna och vita.

- Tillåt mig min sköna, log han och böjde sig ner för att

hjälpa henne på med skon. Denna utsökt eleganta sko passar säkert frökens förtjusande lilla fot! Det här kan bara bli en underbar kväll, fortsatte Carl-Henrik.

- Tack, var allt Marta kom sig för att säga. Tillsammans gick de sedan mot det festligt dukade bordet.

Och det blev en härlig kväll. Carl-Henrik var så humoristisk och underhållande att Marta genast trivdes i hans sällskap. Borta var hennes vanliga förlägenhet, hon skrattade och skämtade och hon dansade hela kvällen utan att snubbla och vara stel.

De träffades ofta efter den underbara balen och förstod snart att deras kärlek var för alltid. På midsommarafton förlovade de sig och en oktoberdag, med sprakande höstfärger, gifte de sig. Marta såg på bröllopsfotografiet. Hon hade aldrig varit vacker, men på bröllopsdagen strålade hennes grå ögon och en vacker slöja dolde hennes askblonda hår, som aldrig lät sig formas i fina frisyrier. Hennes mun var för liten och hakan för stor, men den fullkomliga lycka och harmoni som fanns i bilden gjorde att de ändå var ett vackert par. Och ett lyckligt par.

Vemodigt undrar Marta var alla åren hade blivit av, alla dessa dagar som kommit och gått. Plötsligt hade hon varit ensam. Ändå kändes allt så nära och likväl så oändligt långt borta. De hade varit gifta i femtiotvå år. Underbara, lyckliga år. Carl-Henrik hade varit en del av henne. Så länge han levde kände Marta sig aldrig hämmad och tafatt. Och aldrig ensam. Han var en sådan person som bara genom att finnas till får

människor att slappna av och känna sig bekväma. Med stolthet och glädje hade hon varit värdinna för stora sällskap eller små bjudningar, alltid nöjd, alltid lycklig. Och när de själva gästade sina vänner kände hon sig alltid obekymrad och glad i Carl-Henriks sällskap. När Ulrik föddes slutade Marta sitt arbete som sekreterare och blev mamma och hemmafru och några år senare fick de dottern Marie. Både Marta och Carl-Henrik förstod att deras äktenskap var ovanligt lyckligt och de förstod att värdera det.

Carl-Henriks firma gick bra och han hade snart ett stort antal anställda. Pengarna strömmade in, och de köpte den stora herrgårdsliknande villan. Ett underbart hus med en trädgård som den allra finaste park. Carl-Henrik hade läst konsthistoria och han var mycket intresserad av antikviteter och konst. Han besökte de stora auktionshusen och köpte möbler och tavlor. Snart fylldes den stora villan med antikviteter och konst. I salongen stod en vacker rokokogrupp. Matsalen var inredd i Gustaviansk stil med matbord, buffé och skåp, och en underbart vacker matta i blå nyanser. Och i ett av sällskapsrummen fanns charmfulla empirmöbler. Den blå Carl Malmsten soffan med tillhörande fåtöljer, hade Marta nu framför sitt stora fönster, där hon satt varje kväll, ensam med katten och teven. Hon förlorade sig i minnen från ett långt lyckligt liv med Carl-Henrik.

Och livets väv hade naturligtvis också mörka inslag och ännu efter alla år minns Marta minut för minut, den fruktansvärda dagen då Ulrik dog. Det hade varit en fin sommardag.

Hon hade varit i trädgården och rensat ogräs, då hon hört en bil stanna med skrikande bromsar. Hoppas att det gick bra, hade hon tänkt lite förstrött, men strax därpå kom en ambulans. Men inte ens då hade hon haft en tanke på Ulrik. Att Ulrik låg där på båren och i ilfart kördes till sjukhuset. Att livet tog slut allt för tidigt för en glad lycklig kille.

Med sonen dog en liten bit av henne själv och många timmar satt hon ensam i hans rum, mindes och försökte förstå, men att förlora ett barn... Sorgen blev en del av deras liv, men för Marias skull var de tvungna att gå vidare. Ett litet steg i taget. Och på något sätt kom de igenom.

Marta reste sig sakta och gick för att hämta dammtrasan, det låg ett tunt lager damm över alla möblerna. I villan hade hon städlat varje dag och haft städhjälp en gång i veckan, men nu blev städningen ofta bortglömd. Hon flyttade försiktigt den stora majolikaurnan som stod mitt på bordet och torkade av under duken. Skåpet och buffén som hörde till bordet hade inte fått plats här. Men hon hade rokokobyrån, kristallkronan, några mattor och tavlor och soffgruppen. Fåtöljen var lite nersutten men den passade henne, den ska hon ha så länge hon lever tänkte hon bestämt. Marta såg sig om i det vackra rummet, men hon kände ingen glädje. Bara sorg och saknad och vetenskapen att hennes liv snart är slut kändes nästan tröstrik. Döda ting ger ingen lycka och numera är det bara katten Oscar som kan få henne att le lite.

4

Det hade varit några fina dagar och Evert hade suttit på bänken med barnen varje dag. Marta hade hört de glada skratten och känt sig glad och lite mindre ensam fast hon inte var med därnere. Men en dag kom ett majestätiskt åskväder. Huset skakade och Marta blev faktiskt lite rädd. Hon var uppvuxen på landet där man hade respekt för åskan och vad den kunde ställa till med. Och när hon hörde grannflickan Filippa komma gråtande ur hissen trodde hon att flickan också var åskrädd. Marta hoppades att hennes mamma var hemma eller åtminstone grannflickan. Det skulle ju vara synd om Filippa skulle behöva vara ensam och rädd. Men Marta kunde inget göra, hur som helst. Men då hörde hon att Cecilia, Filippas mamma röt och grälade innan dörren slogs igen med en smäll. Marta tyckte att det verkade konstigt att Cecilia var arg, hon borde ju trösta sin dotter istället. Men Cecilia var nog ingen bra mamma fortsatte Marta sina funderingar.

Och dagarna gick det fina vädret hade ersatts av regn och kalla vindar. Inga barn syntes till och inte Evert heller. Plötsligt började det spridas rykten, hemska rykten om att Evert Olsson skulle vara en pedofil och att han tvingat med sig Filippa in i

lägenheten den där dagen när det åskade. Marta kunde inte tro att var sant. Han verkade ju så snäll, men det är förstås sant att man inte kan se utanpå hur folk är. Men Marta kände att det var något som inte stämde.

Snart började barnen skriva hemska saker om Evert. Det skrev på väggarna och på trottoaren och ritade fula gubbar. Marta mådde illa. Hon visste inte vad hon skulle ta sig till hon måste få veta vad som hänt. Och plötsligt bestämde hon sig för att gå till butiken och fråga Yvonne. Hon bodde ju på samma våning som Evert Olsson, hon borde väl veta. Marta klädde sig omsorgsfullt för hon ville vara proper och ordentlig när hon ställde sin fråga. Fast Yvonne skulle säkert inte skratta åt henne.

När Marta väl var i butiken tog det ändå lång tid för henne att komma till saken och fråga Yvonne. Det fick ju inte vara andra kunder vid kassan men till sist var det ledigt och Marta lade sina varor på bandet, som vanligt utan att säga något. Men plötsligt stannade hon upp och såg lite skyggt på Yvonne och sa;

- Så sorgligt det är med herr Olsson, jag önskar att jag kunde hjälpa honom. Jag är ju inte så van att prata med folk, men jag tror att han är en snäll människa. Hon märkte att hennes röst darrade men Yvonne såg allvarligt på henne och svarade att hon inte sett till honom på flera dagar. Och sorgset berättade hon att han hade tagit illa vid sig av alla falska anklagelser. Marta kände sig nästan svimfärdig av oro och såg så beklämd och nedslagen ut att Yvonne spontant reste sig och strök henne

över kinden och svarade att hon hade alldeles rätt, herr Olsson är en fin gammal man, som blivit illa ansatt av kortsynta människor.

- Men vi får hoppas att det dumma ryktet dör ut av sig själv, fortsatte hon och önskade innerligt att hon kulle få rätt. Han är nog hos sin son i Värmland, men jag har inte hans adress eller telefonnummer, sa hon sedan. Vi får vänta och se. Det ordnar sig säkert.

Marta gick sakta hemåt fortfarande bekymrad. Och dagarna gick utan att Evert syntes inte till. Ingen visste var i Värmland sonen bodde och till sist kom polisen med en låssmed. Sedan gick allt snabbt, en bil kom och hämtade Evert.

5

Det var tidigt på morgonen och solen strålade från en alldeles molnfri klarblå himmel. Det skulle bli en varm dag, säkert en underbar sommardag. Om ett par timmar skulle Marta ta bussen in till stan, gå till frisören och försöka koppla av lite. Några barn lekte redan på lekplatsen. Marta tittade på dem från sin balkong, och som vanligt kom tankarna på Evert Olsson. De fruktansvärda anklagelserna hade varit ogrundade, han hade varit oskyldig. Men han hade inte orkat leva vidare bland förtal och trakasserier. Han hade tagit sitt liv. För Marta blev det en chock och hon kunde inte förstå att något sådant kunde hända mitt bland dem.

När hon var klar hos frisören gick hon sakta runt i butikerna och tittade. Inte för att handla något särskilt men det var skönt att komma hemifrån, försöka glömma ensamhet, sorg och skuld efter Evert Olssons död. Marta ångrade att hon inte ens försökt göra gjort något för att hjälpa honom. Hon saknade honom trots att hon inte känt honom, de hade ju trots allt haft det gemensamt att de var pensionärer och ensamma. Nu när han var död kände hon sig ännu ensammare.

Plötsligt stannade hon upp, och stirrade på en tavla i en

liten antikbod. Det var något i ljusets skiftningar över snön som väckte ett minne, något som hela tiden gled undan, kvar fanns bara en känsla av något hemskt, något skrämmande. Länga, länge stod hon och tittade på tavlan, det var en vacker tavla, en skogsglänta i vintersol, mycket fint målad. Marta kunde inte förstå vad som gav henne en förnimmelse av skräck eller sorg, hon visste inte vilket. Det var som en kall hand kramat hennes hjärta och hon mådde illa. Hon var tvungen att gå vidare, men hela tiden tänkte hon på tavlan.

När hon kom hem kom katten Oscar som vanligt och strök sig runt hennes ben för att berätta att han var hungrig. Marta öppnade en burk kattmat och sedan drack hon en kopp kaffe, men hon kände sig trött och nerstämd, hon orkade inte ens bry sig om sitt nyfriserade hår. Trött och beklämd satte hon sig sin gamla, sköna fåtölj. I en liten slipad kristallskål låg några syrliga karameller och bredvid en flaska Ramlösa stod ett vackert rödvinsglas där solens sista strålar återspelades. Just som hon höll på att somna till Rapport kom minnet av den vackra tavlan igen och mellan dröm och vakenhet mindes hon...

6

Det var en bitande kall dag och hon var på väg hem från skolan, den svaga vintersolen kastade ett varmt skimmer över den vita snön. I buskar och träd glittrade det som av tusen diamanter. Luften var hög och klar. Vinterkylan bet i kinderna, men Marta var varm. Himlen var rosa med strimmor i blåviolett, allt var sagolikt vackert. Marta var bara sju år men hon njöt ändå av vinterdagens skönhet. Glad och förväntansfull sprang hon mot hemmet, där hon visste att mor väntade med varm choklad och några goda smörgåsar. Kanske skulle de åka till byn sedan och köpa julklappar. Marta hade flera kronor i spargrisen och i Algots butik fanns det många fina saker som skulle bli bra julklappar. Far skulle få en röd halsduk och lillebror Sven skulle få en liten trähäst. Mor skulle få en vacker kopp med rosor och guldkant, sedan räckte nog inte pengarna till något mer.

Marta slog upp dörren och ropade att hon var hemma, men ingen svarade, huset kändes kallt och tyst. Efter det skarpa solljuset därute verkade köket nästan mörkt och en känsla av övergivenhet vilade över huset. Förundrad och lite rädd fortsatte Marta in i rummet, men inte heller där fanns någon. Då såg hon att dörren till föräldrarnas sängkammare var halvöppen. Det var nästan mörkt därinne, men

visst låg mor på sängen? Men vad blek hon var, och när Marta ropade fick hon inget svar. Sakta smög hon närmare sig närmare mors säng. Hon stod stilla och såg på modern. Plötsligt blev hon rädd och när hon rörde vid mors hand var den iskall. Sven, var fanns han, tänkte Marta och sprang med bultande hjärta till barnkammaren. Han sov också, men han var röd i ansiktet och hon såg att han grätit mycket. Han hade fortfarande pyjamasen på sig. Med ens slog han upp ögonen och Marta såg att han skulle börja gråta så hon tog upp honom och kände att han var alldeles blöt. Utan att tänka sprang hon med sin tunnklädde, skrikande lillebror till grannen.

Det blev inga julklappar. Mor begravdes tre dagar innan julafton, Sven var förkyld och ovanligt skrikig och far var tyst och stilla. Dagen innan julafton kom morfar och hämtade barnen, far ville inte följa med. Marta kände hur tårarna rann ner för kinderna. Det var så oändligt länge sedan, men kändes plötsligt så nära. Med knivskarp skärpa mindes hon allt precis som om det hänt igår, trots att den sorgliga dagen hade varit bortglömd i många år. Hon visste naturligtvis att mor hade dött vid jultid, ändå hade hon glömt att det var hon själv som upptäckt henne i det mörka kalla huset. Men hon hade alltid känt en vag olust och ängslan inför julhelgerna.

Marta reste lite stelt och släckte teven. Det hade börjat skymma och regnet hängde åter i luften. Det hade varit en kall regnig sommar efter den tidiga varma våren. Plötsligt greps

Marta av en stark förtvivlan. Ensamheten kändes värre än någonsin. Det verkade som om alla var borta och bara hon fanns kvar i huset. Det var tyst, en obehaglig hotande tystnad. Och återigen ångrade hon att hon sålt villan, men hon hade varit nerbruten av sorg, Visste inte riktigt vad hon gjort. Och tanken på att sitta ensam i det stora huset utan Carl-Henrik med alla minnen... Att se honom överallt och veta att han aldrig skulle komma tillbaka. Den tanken hade varit lika outhärdlig som alla andra alternativ, så hon hade sålt och fått bra betalt. Marie hade naturligtvis varit hemma och hjälpt till med begravningen och allt annat. Och hon hade föreslagit att Marta skulle bo hos dem i London, åtminstone en tid. Men Marta ville inte, hon orkade inte med fler förändringar. Så det blev lägenheten här. Men hon önskade att Marie varit här nu.

7

Det var längesen Marie hade träffat sin engelske make och bosatt sig i London. Till en början hoppades Marta och Carl-Henrik att de skulle flytta tillbaka till Sverige så småningom. Men så blev det inte, både Marie och John hade bra välbetalda tjänster på en stor bank. De hade rotat sig och trivdes utmärkt bra i London. Numera bodde deras son Ronny, på internatskola och fick en fin utbildning. Och det var inte så långt till London så Carl-Henrik och Marta försonades snart med tanken att Marie skulle stanna i London, inte minst för att de alltid hade ett trevligt resmål. Det fanns ju så mycket att se och uppleva i den engelska huvudstaden och minst ett par veckor sommaren och över jul och nyår var de där. Och efter Carl-Henriks död hade Marta rest ensam. På senare år stannade hon några veckor på sommaren och ett par veckor vid jul. Det engelska julfirandet trivdes hon rätt bra med. Det var väl egentligen tid att boka sommarresan, men hon kom liksom inte kom igång med något nummer. Hon låg mest på sängen eller satt i fåtöljen och tittade på tv, utan att se. Dagarna gick och ibland glömde hon till och med att handla hem mat.

Förut hade de små shoppingturerna, som hon kallade det,

varit det bästa på dagen. Marta hade tyckt att det var trevligt att göra sig lite fin, ta på en snygg klänning, några smycken, kanske en fin hatt och kappor om det var väder för det. Hon köpte sällan något nytt, men ville gärna använda det hon hade och med den praktiska shoppingvagnen behövde hon inte längre oroa sig för att det blev tungt att bära hem. Förvisso lyckades hon aldrig komma i kontakt med någon människa men att gå och handla gav det ändå lite sällskap, särskilt om hon fick handla i Yvonne Palms kassa.

På senare tid hade hon ibland tyckt att Carl-Henrik stod vid dörren och tittade på henne. Han log så rart precis som han alltid gjort, och när hon lade sig på kvällen kände hon ibland hans lilla godnattsmekning. Då önskade Marta att hon fick dö och komma till honom. Hennes liv hade inte längre någon mening, konstigt att hon inte förstått det redan när han dog. Att hon inte insett att hon inte skulle kunna leva vidare ensam. Att hon inte förstått att ingen såg henne eller brydde sig det allra minsta.

8

Marta vaknade med ett ryck och upptäckte att hon satt i fåtöljen framför teven som var på. Förvirrad reste hon sig och stängde av teven. Och såg att klänningen var både skrynkelig och fläckig. Balkongdörren stod öppen och sommarnatten var mild och full av dofter. Marta gick ut och satte sig i sin vilstol och genast kom katten.

– Ja men lille vän har jag inte gett dig mat? Vad är det med mig? sa hon lite undrande till Oscar. Det är som om jag inte riktigt vet vad jag gör. Olustigt skakade hon på huvudet. Jag tror att ska ta mig ett bad, fortsatte hon när katten fått sin mat.

Hon tappade upp vatten och karet fylldes av bubblande vitt skum med en doft av syren. Marta klädde av sig och försökte undvika att se sig i spegeln. Kroppen var mager och skrynkelig och det grå håret rufsigt och glanslöst. Hon kände sig gammal och ful. Hon kunde heller inte förstå varför hon hade suttit i stolen framför teven klädd i den smutsiga klänningen. Och varför låg det en påse bullar på vasken? Hon tyckte inte om sådana kakor. De var torra och smaklösa. Ja, jag får väl mata fåglarna i morgon, sa hon för sig själv. Det var som hon inte kunde tänka klart, som en dimma låg över hennes tankar. Emellanåt visste hon inte riktigt var hon var, det kändes som hon stod utanför sig själv.

Marta blev sömnig i det varma vattnet och det var skönt att luta huvudet mot badkarskudden. Hon slöt ögonen och lyssnade på det svaga bruset i rören. Det var som om hon ensam i hela världen och det var hon ju också, tänkte hon lite bittert. Badrumsdörren stod på glänt och Oscar kom och satte sig på badkarskanten en stund. Han såg på henne med sina stora gula ögon, men snart hoppade han ner och med svansen stolt i vädret gick han in i rummet. Han skulle väl lägga sig i sängen nu när han var mätt och belåten, gissade Marta.

När vattnet började svalna steg hon upp och torkade sig. Hon tog fram ett rent nattlinne, ett vitt mjukt trikålinne med rosa spetskant som hon fått av Marie på senaste födelsedagen. Ja, hon måste förstås ringa och bestämma tiden för sin sommarresa till London. Marie hade visst frågat flera gånger. Men det var som om Marta inte kunde komma i gång med någonting denna sommar. Hon satt mest och tänkte på gamla minnen och hon saknade Carl-Henrik mer för var dag. Ibland kom han hit och hälsade på henne. Fast hon visste inte riktigt, vad hon skulle tro.

9

Yvonne var tillbaka på jobbet efter sin korta semester, men det var nog många som ännu var borta för det var inte så många kunder i butiken. Hon kom att tänka på Marta, så konstig hon hade varit häromdagen när hon köpt kaffe och kakor. Hon som brukade vara så fin, kom klädd i en fläckig klänning och håret verkade okammat. Planlöst hade hon gått omkring i butiken och liksom letat efter något. Men till sist lade hon en påse bullar och en burk kattmat på bandet. Sedan vände hon och kom tillbaka med ett paket kaffe.

- Jag har fått besök så jag måste ju bjuda på kaffe. Ett kärt besök, hade hon mumlat, men inte sett glad ut.

- Så roligt att Marta har fått någon att bjuda på kaffe, svarade Yvonne.

-Ja det är det väl, fast vem var det nu? Marta såg förvirrad ut och Yvonne blev orolig.

Men det kom fler kunder och Marta betalade och verkade som vanligt igen. Kanske var det värmen som gjorde henne lite förvirrad hoppades Yvonne.

Men nu hade det snart gått en vecka och Marta hade inte varit och handlat sedan dess. Om Yvonne skulle köpa en

blomma och en god kaka och ta med till Marta? Precis som hon gjort när hon gick till Evert. Sedan visade det sig väl om Marta behövde hjälp. Den stackaren var visst alltid ensam, så hon blev kanske glad över ett besök. I så fall skulle hon hälsa på fler gånger. De kunde väl hitta på något att prata om. Yvonne brukade ha lätt att prata med folk och hon var intresserad av att höra gamla människor berätta. Och tid hade hon också. Och precis som hon tänkt så köpte hon en fin blombukett och en god kaka med sig hem. När hon gick förbi Anders dörr kände hon en ilning av lycka. Men de var nog inte hemma. Det var varmt och Yvonne tog en snabb dusch och klädde sig i en sval gul bomullsklänning. Sedan gick hon ner och ringde på Martas dörr. Men ingen öppnade så hon ringde en gång till, men det var alldeles tyst på andra sidan. Kunde hon vara ute, ja visst kunde hon väl det. Plötsligt kände Yvonne sig dum där hon stod med blommor och tårtkartong. Villrådig försökte Yvonne kika lite försiktigt genom brevinkastet. Tänk om Marta var hemma och inte ville öppna. Hon ville kanske vara ifred. Alla sa ju att hon var en enstöring. Just som Yvonne tvekande vände för att gå upp till sig, hörde hon att dörren öppnades, sakta.

- Är det Carl-Henrik? Frågade Marta förvirrat och såg på Yvonne.

- Nej, Marta, det är jag Yvonne. Jag som jobbar i affären. Jag bor i lägenheten ovanpå här. Får jag komma in en liten en stund?

Marta var mager och ihopsjunken, liksom skrumpnad. Var

detta den fina dam som Yvonne sett så många gånger i butiken. Nu var hon klädd i nattlinne fast det var sen eftermiddag. Hennes hår var okammat och hon verkade lite vilsen.

- Jag väntade Carl-Henrik, sa hon lite oklart. Men är han inte död? Marta stirrade tomt på Yvonne.

- Marta, vem är Carl-Henrik? Är det någon som brukar komma hit? Yvonne talade vänligt och förde sakta Marta in mot rummet. Ett smakfullt rum fyllt av stilmöbler eller äkta antika, Yvonne kunde inte se skillnaden, brydde sig inte heller. Det viktiga var att ta hand om Marta.

- Carl-Henrik, han är min man, svarade Marta. Hon såg fortfarande matt och ängslig ut där hon satt i soffan. Jag har nog glömt ge Oscar mat. Vill Yvonne se efter.

- Oscar, Yvonne såg frågande ut.

- Han har sina matskålar i köket, sa Marta.

- Ja visst jag ska se efter skrattade! Yvonne lättad, för just då kom en stor kraftig rödrandig katt värdigt in från balkongen. Vad söt han är, sa hon och strök den mjuka kattpälsen. Kom så ska vi se om vi hittar mat till dig, lockade hon, och gick till köket.

Katten fick sin mat och åt med god aptit. Yvonne tittade efter i kylskåpet om det fanns juice eller saft. Marta behövde säkert också något att dricka och äta. Vem vet när hon åt sist. På vasken låg bullarna som Marta köpt häromdagen, men de var torra och inte mycket att äta. Men saft fanns det och Yvonne slog upp ett glas och gick in till Marta som satt ihopsjunken i soffan.

- Här kommer jag med lite kall god saft, sa Yvonne och lutade sig fram. Men Marta reagerade inte.

- Marta, sa Yvonne igen och rörde vid hennes torra kind.

Men Marta bara mumlade något och Yvonne förstod att de måste till sjukhuset och hon ringde genast dit. Efter en stund kom ambulansen och Yvonne följde med. Det blev en lång dag med mycket väntande, inte förrän sent på kvällen var Yvonne hemma och då måste hon ta hand om Oscar. Hon tyckte att det var lättast att ta upp katten till sig själv, därför bar hon upp kattlåda, mat och matskålar innan hon hämtade katten. Men Yvonne hade svårt att somna, trots tröttheten. Hon var orolig för Marta och spänd inför morgondagen. Hon hade inte hunnit tänka så mycket på Anders under dagen på sjukhuset, men i nattens tysta timmar kom tankarna, oro och förväntan.

.

10

Yvonne blev mycket glad när hon efter ett par veckor fick veta att Marta inte hade någon allvarlig sjukdom. Det var inte demens eller stroke, som drabbat henne den där veckan i somras. Det vara bara undernäring och uttorkning, som en följd av en längre tids depression. Men Yvonne tyckte att det var bedrövligt att någon kunde vara så ensam och osedd mitt i bland andra människor. Att folk inte brydde sig, inte hade tid eller ork för annat än sig själv. Som Yvonne mindes det hade det varit annorlunda när hon själv växte upp. Det var ändå inte länge sedan, men då pratade folk med varandra och nog skulle någon ha märkt om en granne inte mårde bra. Trodde hon åtminstone.

Efter sjukhusvistelsen hade Marta varit i London hos dottern Marie och hennes familj och nu var de på väg hem. Yvonne skulle fixa till lite mat till dem när de kom hem från flygplatsen. Marta hade lämnat sin lägenhet till försäljning och Yvonne och Anders hade visat den för de köpare som mäklaren skickat. Nu var den såld, till ett jättebra pris dessutom. Marta och Marie skulle titta på ett par servicebostäder som förhoppningsvis skulle passa. Den ena var en stor enrumslägenhet med sovalkov och pentry och den andra hade två rum och ett riktigt kök.

Litet men fullt utrustat. Priset var ungefär detsamma, så det var trivsel och läge som Marta hade att välja mellan. Båda lägenheterna hade all service man kunde önska, som restaurang, tvätt och städning, fotvård och frisör. Och ingen behövde vara ensam, det fanns många gemensamma utrymmen och aktiviteter. Alla lägenheter hade larm och personalen var sjukvårdsutbildad och en husläkare kom varje vecka.

Yvonne tyckte att det borde vara en mänsklig rättighet att alla skulle få bo så när de blev gamla. Att de skulle få välja hur mycket stöd och hjälp de ville ha och naturligtvis få mer allteftersom de blev äldre och orkade mindre. Men tyvärr var verkligheten en annan. Det var bara de rikaste som kunde få god vård och omsorg, ja helt enkelt en värdig ålderdom.

Andra fick bo kvar i sina bostäder ensamma och isolerade, medan någon från hemtjänsten kom med mat, en eller ett par gånger om dagen. När det var som bäst, eller när den gamle var som sämst! Annars fick de sju paket djupfrysta rätter att värma i mikron. Men så ruskigt det måste vara att vara ensam dag ut och dag in. Inte orka eller våga gå ut. För pensionärer är unga rånarens favoritobjekt. Inte ens hemma i sin bostad fick de vara i fred. Skurkarna ringer på och lurar sig in på något sätt, ibland vill de ha hjälp att skriva lappar, ibland vill de dricka och ibland är de från hemtjänsten. Och från hemtjänsten kommer det ständigt nya ansikten, det är inte lätt att veta vem som är ny. Men den gamle blir väl glad när någon kommer och snart är lägenheten länsad på allt av värde. Och den gamle får vara glad om han själv är oskadd. Men eget boende är bäst.

Det har myndigheterna bestämt! Och säkert är det billigast.

Yvonne blir rädd när hon tänker på sin egen ålderdom. Blir det ännu värre då, fast det är väl så illa det kan bli redan nu? För kan det vara värre än att vara psykiskt frisk men tvingas att bära blöjor att kroppen inte fungerar. Och stoppas i säng redan på eftermiddagen för att de få som jobbar inom vården ska hinna med? Det enda man kan hoppas på är att blöjorna byts innan man fått ligga i dem så länge att man blivit sårig av urin och avföring. Så ohyggligt att mista sitt människovärde och sin självaktning bara för att man har blivit gammal. Gammal och fattig. För inte en enda rik företagsledare med fallskärm och jättepension kommer att bo ensam, med blöjor och sju portioner djupfrost mat. Säkert inte heller de politiker som tycker att det är så bra för alla andra. Yvonne nästan gråter av ilska över ett samhälle, som behandlar sina svagaste medborgare så illa. Människor som ofta slitet ont och arbetat sedan tonåren, människor som själv har uppfostrat sina barn, utan bidrag eller dagis. Övergivna och utan värdighet får de sedan vänta på döden, som en befriare.

Telefonen avbröt Yvannes bittra tankar, det var Anders och när de pratat en stund var hennes goda humör tillbaka. Hon gladde sig åt att få träffa Marie.

- Nu du Oscar ska du snart få komma hem till Marta. Ska det bli roligt att komma hem? frågade Yvonne och lyfte upp den stora mjuka katten.

- Mjau, svarade han och strök sig mot hennes kind och tittade på henne med sina stora gulgröna ögon.

11

Yvonne lade en stor orange duk över bordet i vardagsrummet. Det fanns ett mindre bord i köket, men Yvonne ville ha plats att duka fram allt på en gång så de kunde sitta i lugn och ro vid bordet och äta. Hon hade köpt några mörkröda astrar och satt värmeljus i små mässingslyktor. Bruna Höganästallrikar och rustika glas förstärkte det höstliga och ombonade, liksom pappersservetterna med höstlöv. Äggen låg i en korg, och brödet var uppskuret. Några sillburkar fick göra äggen sällskap. Det doftade aptitretande från köket där prinskorvar och klyftpotatis stektes. Köttbullarna var klara att sätta i mikron. En back med vatten, läsk och lättöl stod på balkongen där det var svalt.

När allt var färdigt ställde Yvonne sig vid fönster för att vänta. Hoppas bara att de inte är försenade tänkte hon och just då hörde hon dörren öppnas.

När Oscar hörde Martas röst kom han genast fram och strök sig, lyckligt spinnande mot hennes ben.

Oj, oj, lille Oscar, vad jag har saknat dig! Marta lyfte upp sin röda vackra röda katt i famnen. Hon hade tårar i ögonen

när hon klappade honom. Sedan vände hon sig mot Yvonne och gav henne en försiktig kram.

- Yvonne ja, jag har inte ord för hur tacksam och glad jag är för all hjälp. Du har varit fantastisk. Marta torkade ögonen och sen var det Marie som kramade om Yvonne och sa

- Ja hade det inte varit för dig hade mamma kanske inte levt. Vi är så tacksamma och glada. Att det fortfarande finns grannar som bryr sig. Och katten har du tagit hand om och allt annat. Vi ska naturligt ersätta dig för allt besvär. Men det du har gjort kan inte räknas i pengar.

- Nej, men ni gör mig rent generad, log Yvonne lite förläget. Det har inte varit något besvär alls. Och Oscar har jag blivit så förtjust i, jag kommer att sakna honom. Men nu ska vi äta medan maten är varm. Jag hoppas att ni är riktigt hungriga.

-Ja, maten på flyget är inte något vidare numer, sa Marie, och så fint du har dukat.

De satte sig vid bordet när allt var på plats. Yvonne tände ljusen och bad dem ta för sig.

- Marta, vad det är roligt att se dig, frisk och kry. Nu känner jag igen den fina damen, du var alltid så stilig och elegant när du kom in i affären. I början trodde jag faktiskt att du var högfärdig, men nu vet jag bättre. Yvonne log mjukt och lade sin hand över Martas.

- Ja, jag har ju aldrig varit någon skönhet, inte ens som ung. Stor haka, liten mun och hopplöst hår. Därför blev det viktigt för mig att försöka klä mig smakfullt och välvårdat. Men inte var jag någon modedocka, tvärtom, men jag köpte alltid god

kvalité, så kläderna har hängt med länge. Och Carl-Henrik gav mig så fina smycken i present till jul och födelsedagar, ja ibland annars också. Och jag tyckte om att använda dem.

- Ja det är många som stoppar undan sina finaste saker istället för att ha glädje av dem. Marie log mot sin mamma, så jag är glad att du använder dina smycken, det var ju därför pappa köpte dem.

Måltiden fortsatte under glatt samspråk. Yvonne ser likheten mellan mor och dotter, men Marie har nog fått en del drag av sin far och hon ser riktigt bra ut, med stora grå ögon mer ovalt ansikte. Hennes hår är tonat i varma bruna nyanser och klädsamt uppklippt i en kort tuff frisyr.

- Och imorgon ska vi åka och titta på var du vill bo mamma! Hoppas att du ska trivas riktigt bra sedan.

- Ja, det blir säkert bra. Och när vi sett hur stor plats det blir det ett bry med att sortera mina gamla möbler och minnen. Marta suckade och såg lite ledsen ut.

- Jamen mamma, du har redan sorterat bort det mesta när du flyttade hit. Du kan nog ta med mycket härifrån. Tavlor och sådant och teven kan du ha på ditt rum, även om du sitter i sällskapsrummet för det mesta. Och soffgruppen måste du ju ha med! Du ska ju känna att det är ditt hem. Men du slipper att vara ensam, det finns människor att prata med och Yvonne kommer säkert och hälsar på dig, och får du inte glömma att komma till oss. Det är snart jul, vet du!

- Ja, ja det blir nog bra och jag är glad, jag är väl bara lite trött nu. Det känns som att komma till sista anhalten och så är

det ju också förstås. Naturligtvis kan man inte leva i all evighet.

- Men Marta du har säkert många år framför dig, och det är nu du ska ha det bra och njuta av livet. Nu är det är skördetid. Min farfar var bonde och han brukade alltid säga att livet är som året. Januari, februari då förbereder vi oss, det är barndomen och sedan kommer våren då vi sår och planterar, det är skoltiden. Sommaren med arbete på åker och äng, det är vuxenlivet med mycket jobb och många plikter. Sedan kommer hösten skördetiden, den bästa då får vi njuta frukten av vårt arbete. Sedan vilar vi tryggt och skönt och så börjar allt om igen. Så sa alltid farfar och jag tycker det är en skön tanke, sa Yvonne tankfullt.

- Ja. Jag är ju själv bonddotter och det var en fin och förtröstansfull filosofi din farfar hade. Det ska jag komma ihåg. Hon suckade och log lite och fortsatte, du har säkert rätt Yvonne och jag hoppas att du inte glömmer bort mig när jag flyttat. Det skulle vara så roligt om du kom och hälsade på ibland. Om du har tid förstås.

- Visst har jag tid och självfallet kommer jag gärna. Det ska bli riktigt roligt och vår granne Anders följer nog med ibland, vi har börjat sällskapa nu i höst. Jag är säker på att du kommer att tycka om honom.

- Är det han som bor där nere? Ja han ser snäll och rar ut. Jag önskar er all lycka, och hoppas att ni blir lika lyckliga som jag och Carl-Henrik var.

- Det hoppas jag med, sa Marie och log varmt mot Yvonne. Och då ska du veta att mamma och pappa var alldeles ovanligt

nöjda med sitt äktenskap.

- Tack ska ni ha båda två! Men det börjar bli kväll jag tror att Marta behöver vila, ja du också kanske. Så jag lämnar er för idag. Och då ses vi imorgon när vi ska titta på lägenheterna.

- Vänta lite jag har ju rent glömt... Marie öppnade sin resväska och efter lite letande fann hon vad hon sökte. Jag vet ju inte om du alls dricker starkt, men om inte kan du väl bjuda någon. Här ska du se, en flaska god sherry och en flaska whisky. Och så köpte jag den här parfymen. Hoppas att du tycker om den. Den är fin, men diskret så den passar när som helst.

- Men tack oh, snälla det är rent för mycket. Yvonne log glatt och kramade både Marta och Marie. Och visst tycker jag om ett glas vin då och då och whisky också. Och så fin parfym, nu blir jag en riktig lady när jag sitter i kassan. Tack snälla! Vi ses i morgon.

Yvonne såg att hon måste skynda på för att få middagen klar tills Anders kommer. Tur att hon har handlat. Det ska bli fiskrisotto, en rätt som uppfyller alla krav en jäktad husmor kan ställa, som man sa förr, tänkte hon och log för sig själv vid husmorstanken. Hon var precis färdig när Anders kom och det blev massor av pussar och kramar.

- Ny parfym? Frågade han sedan.

- Ja, jag fick av Marie, och sherry och whisky. Vi hade så trevligt där. Jag har nästan precis kommit hem.

- Också får du stå och laga mat till mig, vi hade ju kunnat gå ut.

- Nej, jag tycker om att laga mat.. Kom nu och sätt dig.

Anders diskade och Yvonne var så trött och hon satt och halvsov framför teven. Men det var skönt och hemtrevligt att lyssna till ljuden från köket,. Tänk att ha det så alltid. Om en stund kom Anders med kaffe och ett några kex på en bricka.

Nästa morgon steg hon upp tidigt för snabb dusch och snabb frukost. Hon funderade hon på om hon skulle ta en kavaj eller sin lätta grå mockajacka. Hon trodde inte att de skulle vara ute, så egentligen räckte det med kavajen, fast å andra sidan var nog jackan snyggare. En stund senare ringde hon på hos Marta. Medan hon stod där, kom en kille ut genom Cecilias dörr.

- Hej sa han och log vänligt medan han gick bort till hissen.

- Hej, svarade hon och undrade vad det var för en kille. Antagligen en av Cecilias otaliga älskare. Stackars Filippa. Det var förresten länge sedan hon sett Cecilia...

Marie öppnade och föreslog att de skulle dricka en kopp kaffe innan de gav sig iväg. Marta var lite nervös och spänd.

- Tänk om jag inte tycker om något av ställena, om det är för smått, eller om inte Oscar får vara där. Då blir jag ju hemlös, för jag har ju sålt lägenheten här! Marta skrattade lite osäkert.

- Nej, men mamma, inte blir du hemlös! Och Yvonne har ju frågat om man får ha katt med sig. Och vi har ju sett beskrivningar och ritningar och allt. Nu ska vi vara glada och komma iväg.

- Ja, och skulle du trots allt inte skulle tycka om det, så finns det andra, även om du kanske får vänta lite längre. Det är ingen fara.

- Nej, jag är bara en dum käring, skrattade Marta generat. Du har haft så mycket besvär Yvonne för att hjälpa mig. Det är klart att det blir bra. Tycker ni att jag ska ha den blå hatten eller den vinröda? Jag tar den grå poplinkappan.

- Ta då den blå, den passar bäst till kappan, mamma.

Också kom de då äntligen iväg. Marie hade hyrt en liten bil för hela veckan och Yvonne satt framme och visade vägen. Den största ligger närmast så vi tittar väl på den först, föreslog hon, och efter ungefär trekvart var de framme. Det röda tegelhuset låg fint inbäddat i grönska och några små bersåer fanns precis vid ingången. De kom in i en stor välkomnande entré och genast kom en värdinna fram och hälsade. Först tittade de på lägenheten. Den hade ett stort rum, med fönster längs ena väggen. Och en stor balkong fanns det, med fin utsikt.

- Så bra, här kan Oscar sitta, precis som han gjort hemma. Om jag får ha ett nät förstås. Och här är plats till min gamla Carl Malmsten soffgrupp, med den sköna fåtöljen. Och vitrinskåpet kan stå i det hörnet och teven där. Marta gick förtjust omkring i rummet och tittade.

- Och mattorna både den blå, vid soffan och den andra som ligger i hallen kommer att passa.

- Ja, och du får plats till din lilla rokokobyrå också!

- Ja, med stolarna bredvid och de vackra lampetterna över. Jag tycker om deras milda behagliga ljus. Det blir precis som hemma!

- Och din minsta bokhylla kan du ha här mamma. De har ju ett bibliotek därute.

- Ja, ni kan tro att jag är glad, Marta fortsatte till i det pyttelilla köket. Klaffbordet får precis plats här, med stolarna. Fast jag kommer nog att äta med de andra i matsalen.

- Här är sovrummet, det är också mysigt. Så fina tapeter, tycker du inte Marta?

- Jo, fast bården passar inte riktigt, tycker jag.

- Nej, men du kan få nya tapeter och bårder och allt innan du flyttar in. Det sa de när vi var här och tittade.

- Oj då, då byter jag bården här och så vill jag ha en varmgul tapet i rummet. Det passar så bra till mina möbler. Och ser så varmt och vänligt ut. Som sol även en gråvädersdag! Och här är ju en stor bra garderob och plats för min byrå till underkläderna. Marta log förtjust. Det här är mycket bättre än jag trodde det skulle vara.

- Jag tänkte nog att du skulle tycka om det, log Yvonne, ska vi titta på de gemensamma utrymmena nu?

- Ja, det måste vi göra, sa Marta energiskt.

När de kom ut möttes de av värdinnan som visade dem runt. Det fanns flera sällskapsrum i olika storlek, alla trivsamma och möblerade med stilmöbler och bekväma soffor och fåtöljer. Det fanns ett stort bibliotek, med massor av böcker och tidningar. Man kunde låna hem eller sitta och läsa härinne, berättade värdinnan. Också var det restaurangen. En ganska stor lokal, men avdelad med stora välskötta växter, så det såg trivsamt och hemtrevligt ut. Och det fanns småbord och långbord, det var bara att välja, log värdinnan som hette Karin. Och på sommaren har vi uteservering också!

- Hur är det får man verkligen ha sin katt med sig? frågade Marta oroligt. Han får förstås stanna på rummet, tillade hon.

- Ja, visst får man ha husdjur här! Och det gör ingenting om han kommer med ut i dagrummet. Alla tycker om djur och ingen är allergiskt. Det finns ett par katter till och en liten hund. Det brukar gå bra. Och vi en mängd olika aktiviteter, som matlagning, vävning, keramik och en läsecirkel. Och det finns en liten grupp som läser franska. När du kommit i ordning, så är det bara att välja vad du vill göra. Och vi har frisör, fotvård, bad och simning och de som vill får hjälpa till i trädgården, med rabatterna. Det är ju många som bott i villa och vill fortsätta med lite trädgårdsarbete! Sedan berättade värdinnan vidare om servicen och hur det fungerade. Att de boende var gäster som hade sitt eget hem, men den som önskade fick hjälp och stöd i lägenheten, med städning och fönsterputs. Tvätten kunde man lämna eller själv ta hand om i husets tvättstuga.

- Men det låter väl jättebra mamma? Här finns ju mycket att välja på. Nu behöver du inte sitta ensam och rulla tummarna mer! Till våren får du ut och rota i rabatter igen, det har du ju saknat i lägenheten. Och matlagning tycker du om.

- Ack ja, det verkar för bra för att vara sant! skrattade Marta.

- Om ni vill kan ni äta här idag, och smaka på maten. Vi serverar lunch mellan 11- 13 och mellan 15 och 19 finns det kvällsmat. Och kaffe kan man få när som helst. Det här drivs bestämde Marta att ta den första lägenheten och de kom hem nöjda med sin dag.

Det märktes att Marta var trött när de kommit hem men hon ville ändå att de skulle dricka en kopp kaffe tillsammans innan Yvonne gick till sitt.

- Ja, nu återstår bara att packa ihop. Och när jag är färdig så ska du se om det är något du vill ha Yvonne. Någon tavla eller något annat, Marie vill inte ha mer, de fick vad de ville ha när jag flyttade hit.

Marta plockade lite förstrött i skåp och hyllor.

- Ja, jag vet inte om här är något att ha förstås. Men Yvonne skulle du inte vilja ha bordet, det är äkta 1700-tal och stolarna med. Jag får absolut inte plats med det i den nya lägenheten. Fast jag tycker mycket om det. Hon strök eftertänksamt över den silkesmjuka bordskivan.

- Nej men Marta det kan jag inte ta emot, det är ju värt en förmögenhet! Om inte Marie vill ha det så får ni jättemycket pengar om ni säljer det.

- Pengar, sa Marta. Vi har tillräckligt, inte sant Marie?

- Jo, jag tycker absolut att Yvonne ska ha bordet! Om du tycker om det förstås. Du har ju ett långt liv framför dig och du ska väl inte bo kvar här alltid. Tänk så kul att duka på ett antikt bord där historiens vingslag viskar om dem som suttit där i glädje och fest. Kanske lite sorg också. Men säg bara ja om du verkligen vill ha det.

- Men naturligtvis vill jag ha det, sa Yvonne andlöst. Det är jättefint, jag tycker det är så vackert. Så vill ni verkligen ge mig det så säger jag ja tack med största glädje. Yvonne kramade om både Marta och Marie och undrade vad Anders skulle

säga. Men han skulle säkert bli lika glad som hon, för han tyckte om vackra saker och var intresserad av inredning. Och det fick plats i hennes lägenhet tills de eventuellt flyttade.

.

12

Det tog inte så lång tid för Marta att installera sig i sitt nya hem. Yvonne hade varit där några gånger men Marta ville gärna träffa Anders också. Och en söndag i början av november var de på väg till Marta. De var nyförlovade och Yvonne smekte sakta sin nya ring och såg ömt på Anders. Hans starka trygga händer vilade på ratten och han såg rakt fram. Han var klädd i en lätt mörkblå ytterrock och mörkblå byxor och en röd stickad pullover, vit skjorta och blåmönstrad slips. Yvonne tyckte att han var lika snygg i profil som framifrån, han klädde i snaggat hår, han såg både tuff och go ut. Yvonne hade klätt sig mörkgröna långbyxor och en mjuk beige tröja och en brun jacka. Hon brukade inte bry sig särskilt mycket om kläder, men med Anders ville hon vara snygg.

Efter besöket hos Marta skulle titta på ett hus och de var förstas nyfikna på hur det skulle se ut. Det var inte alltid verkligheten stämde med bilderna i annonserna. Priset skulle kanske trissas upp också om det var spekulanter.

- Och nu Anders, ska du snart få träffa Marta, du kan tro att hon är annorlunda nu mot när hon bodde i lägenheten. Hon är nästan pratsam och det märks att hon trivs. Jag önskar bara att

alla ensamma gamlingar fick samma möjlighet, det borde vara förbjudet att döma gamla och sjuka till ett liv i isolering och ensamhet. Att bara den som har pengar ska få en bra ålderdom.

- Jag håller med dig, alla borde ha rätt att leva ett bra värdigt liv. Det måste vara fruktansvärt att vara ensam, när man inte orkar ta hand om sig själv. Men politikerna vet att de själv aldrig kommer att drabbas och därför bryr de sig inte. De gamlas röster är väl inte så värdefulla, kan man tro. Utom inför riksdagsvalen. Då älskar politikerna de gamle och lovar runt som de sedan håller fan så tunt!

Snart var de framme. Seniorboendet, en ombyggd disponentvilla i rött tegel, omgärdades av buskar och träd och små bersåer. Ute var det grått och kallt och vissna löv yrde omkring i den kyliga vinden. Men de kom snart in i den stora välkomnande entrén med bemannad reception. Yvonne hade ju varit där förr så hon bara vinkade och så gick de vidare till Marta. Hon öppnade genast och log välkomnade. Hon var klädd i en grå tvådelad klänning med en flerfärgad skarfs i halsen. Håret var välfriserat och hon hade en lätt makeup. Hon såg verkligen pigg ut. Verkade yngre på något sätt och nöjd och belåten.

- Kom in kära vänner, sa hon och släppte in dem. Ni kan hänga av er ytterkläderna här, sa hon och visade på den lilla hatthyllan.

- Tack och här ska du se, sa Yvonne och räckte fram en stilfull vacker blomgrupp, det är inte jul så vi tog lite höstfärger i blommorna. Det passar ju bra till färgerna i rummet.

- Tack snälla! Så fina blommor, precis mina färger. Och detta är Anders, sa Marta, ja, jag har sett dig innan också när jag bodde på Bergsjövägen. Men vi har ju aldrig pratat.

- Nej, vi har inte det, sa Anders lite generat, men det tar vi väl igen nu hoppas jag, fortsatte han glatt. Och såg sig om i den lilla trivsamma lägenheten. Vid fönstret stod den gamla bekväma Carl Malmsten gruppen. Och på golvet låg en stor mörkröd persisk matta och över en rokokobyrå som stod vid kortväggen, hängde en stor porträttmålning av Marta och Carl-Henrik. Ett par kristallampetter med röda skärmar flankerade tavlan. Och det fanns en bokhylla med böcker, fotografier och prydnadssaker. Allt var trivsamt och ombonat och de varmt gula tapeterna framhävde färgerna i möblerna.

- Här har du verkligen fått ett vackert hem, det passar ju så bra ihop både ombonat och fint. Ja, du förstår att jag tycker det är roligt med inredning och möbler, hade egentligen tänkt bli möbelhandlare, men så kom ingenjörsexamen emellan och så hamnade jag i den branschen. Men snart får jag pyssla med eget hus igen och det ska bli roligt.

- Ja, jag har hört att ni ska flytta, har ni fått hus än?

- Nej inget bestämt, vi ska titta på ett i eftermiddag, men om det blir det vet vi förstås inte. Vi har heller inte sålt lägenheterna, fast jag har en köpare på gång, sa Anders

- Nej men Oscar, så roligt att se dig igen, sa Yvonne och tog upp katten som tyst kommit fram och satt framför dem. Och han trivs också här? frågade Anders och klappade den spinnande katten.

- Ja, han mår som en prins, han får vara med ute i rummen också, och bli omklappad. Han gillar inte riktigt de tre andra katterna som bor här, men han har blivit kompis med en hund! Och han kan vara ute på balkongen när vill. Fast nu när det är kallt sitter han helst i fönsterkarmen och tittar på fåglarna.

- Ja, jag tänkte bjuda på middag i restaurangen, sedan kan vi dricka kaffe här. Jag tycker i och för sig om att laga mat, men det blir mest så att jag äter därute. Man får sällskap och då smakar det bättre. Och kan ni tänka er, fortsatte Marta, att jag har träffat en gammal bekant här.

- Nej men så kul, då har ni en del att prata om!

- Ja, hon är också änka och hennes man arbetade ofta ihop med Carl-Henrik. Han hade ju en juridisk firma och anlidade ibland advokater utifrån. Och vi träffades rätt ofta på den tiden.

- Tänk vilken tur att du flyttade hit, sa Anders, är hon också pigg och kry?

- Ja det är hon, vi går ut och promenerar lite var dag och till våren ska vi ta bussen in till staden ibland. Om vi fortfarande har hälsan, är det kanske bäst att lägga till, för i vår ålder vet man aldrig!

En stund senare gick de till serveringen och beställde maten. Marta ville ha ett glas rödvin och Yvonne gjorde henne sällskap, men Anders som skulle köra valde lättöl. De åt och drack under glatt otvunget samspråk. Restaurangen var sober och smakfull med sina småbord och de stora välsköta växterna. Väggarna var ljusgula och vackra tavlor med olika motiv hängde på väggarna. Lampornas dämpade ljus spred trivsel

och vid ena kortväggen sprakade en brasa i en stor öppen spis. Borden var dekorerade med idegranskvistar och lila höstastrar. Det gav en hemtrevlig och trivsamt stämning. Utanför stod novembersöndagen mulen och grå och en kall vind skakade ettrigt de sista bladen från träden.

- Hur är det i huset numer, ser ni till mannen som köpte min lägenhet?

- Nej han är ju sjökaptan så han är inte hemma så ofta, men det är lugnt. Och så verkar det som om Jenny, du vet hon på första våningen, har flyttat upp till min nye granne. Ismet Bavari heter han. Jag vet inte riktigt var han kommer ifrån, men han verkar trevlig det lilla jag sett av honom.

- Jaså hon den vackra flickan, hon var ju nästan aldrig hemma. Men hon var alltid så fin och elegant när man än såg henne, minns jag.

- Ja fast jag undrar om hon inte är sjuk, jag har sett en skymt av henne ett par gånger och hon verkar så blek och mager och inte är hon särskilt fin numer. Fast jag vet inte, det kan ha varit tillfälligt. Förkyld eller något. Det är egentligen konstigt att man lever i samma hus på samma våning till och med och vet nästan ingenting om varandra. Det är lite skrämmande.

- Ja, alla håller sig för sig själv, instämde Anders, det är synd, men det är så det är. Moderna tider, ingen har tid eller lust att bry sig.

- Och Cecilia, Filippas mamma har vi inte sett på länge, men jag har sett en kille som verkar bo hos henne nu.

- Ja, henne har jag aldrig tyckt om, sa Marta hon var så

vulgär i hela sin attityd.

- Nej jag är glad så länge jag slipper att se henne, men jag tycker synd om Filippa, hennes dotter. Ja, annars är det väl som vanligt i huset, mina unga grannar bor kvar och snart ska väl Malin börja jobba igen efter mammaledigheten skulle jag tro. Deras flicka är nog snart ett år.

- Har du bokat resan till Marie, det går fort till jul? frågade Yvonne sedan.

- Jajamän, det är klart! Jag reser söndagen efter Lucia, för det firar vi här med lussetåg och sång. Själv är jag inte så glad för julfirande, men Alice, min gamla väninna, vill gärna att jag är med då. Sedan stannar jag hos Marie till efter trettonhelgen. Jag träffade ju Carl-Henrik på en trettondagsbal för 60 år sedan. Och det vill jag fira med Marie och John, och deras son, som har jullov. Ja, det ska verkligen bli roligt.

- Vad är det förresten jag ser, sa hon plötsligt, är ni förlovade eller är det bara en gammal "käring" som inbillar sig att nya ringar blänker på era fingrar?

- Nej då du ser helt rätt Marta vi är alldeles nyförlovade!

- Men vad glad jag blir, jag får verkligen gratulera er båda. Ni passar så bra ihop, två stiliga ungdomar, som dessutom är hjälpsamma och omtänksamma. Hade det inte varit för dig Yvonne hade jag inte levt idag. En sorgsen skugga drar över Martas ansikte.

- Ja Marta jag är så glad att jag blev så orolig när jag tänkte på dig, att du kanske behövde hjälp. Det hade ju varit fruktansvärt om du hade fått ligga ensam och bortglömd.

Yvonne såg allvarligt på Marta och lade sin hand över hennes gamla skrynkliga hand.

De satt kvar vid bordet en stund sedan föreslog Marta att de ska gå in till henne och dricka eftermiddagskaffe. När de satt i den bekväma soffgruppen kom Oscar och hoppade upp i Yvannes knä. Och hon klappade förtjust katten, och småpratade med honom. Marta reste sig och gick in i sovrummet. De hörde henne rumstera lite därinne innan hon kom tillbaka med ett stort platt paket.

- Ni är så förtjusande rara, det känns nästan som jag fått ett par barn till på gamla dar! Och Marie bor ju långt borta så vi ses inte så ofta. I alla fall, nu när ni är förlovade ska ni kanske gifta er så småningom? Så därför får detta vara både julkapp och lysningspresent. Och ska ni inte gifta er så är det bara en julklapp, det är därför jag virade ett rött band omkring.

- Men Marta! Yvonne reste sig och kikade under pappret. En tavla, så fin den är, den ska få hedersplatsen i vårt nya hem. Och den ska alltid påminna om dig Marta. Yvonne strålade och tittade beundrande på tavlan med det stämningsfulla naturmotivet.

- Tack snälla, snälla Marta, ja, jag tycker också det är en härlig tavla, så vacker och rofylld. Sa Anders och reste sig och kramade Marta.

- Jag köpte den en dag strax efter att herr Olsson... Jag var i stan, hos frisörskan och på väg mot bussen fick jag se den här tavlan i en liten butik. Hon log lite tankfullt.

- Jag tyckte den var fin men samtidigt var det något

skrämmande med den. Marta såg begrundande på tavlan, det var så konstigt, det var ju ett vackert motiv. Men jag åkte i alla fall hem, fast på något sätt kunde jag inte släppa tanken på tavlan. Jag var ju redan ledsen för Evert Olsson och inte blev det bättre. Och plötsligt när jag höll på att somna till Rapport kom jag på varför jag blev så märkligt påverkad av tavlans motiv!

Marta fortsatte tankfullt...

- Det var just en sådan vacker vinterdag som mor dog, Marta såg frånvarande på tavlan. Jag var på väg hem från skolan... Det var strax före jul och jag var glad och förväntansfull, tänkte på de julklappar jag skulle köpa. Men när jag kom hem... Jag brukade alltid få varm choklad och smörgås när jag kom från skolan, men mor fanns inte där i köket. Lite undrande ropade jag och till sist fann jag henne i sovrummet. Död.

- Åh Marta, så fruktansvärt. Yvonne satte sig hos Marta och höll om henne.

- Det märkliga är ju att jag hade glömt allt. Jag visste förstås att mor dog innan jul, men jag mindes inget av det andra. Inte förrän jag fick se tavlan. Men nu förstår jag varför jag aldrig tyckt om julen. I alla fall så åkte jag tillbaka och köpte tavlan efter några dagar, jag vet inte riktigt hur jag tänkte, men det blev inte bra. Jag blev bara nedstämd och sedan satte jag in den i garderoben. Marta suckade tungt och klappade Yvannes hand.

- Men jag hoppas att ni vill ha den ändå, det är en fin konstnär och tavlan är faktiskt mycket vacker. Och för er

representerar den ju inget dåligt minne.

- Men det är klart att vi vill ha den. Den blir ännu kärare för oss nu när vi vet bakgrunden. Fast det var synd om dig. Att hitta sin mamma död, sådär. Stackars Marta. Yvonne kramade Marta, men nu ska vi vara glada, du har fått det så fint här och allt blev bra till slut.

Sedan satte Marta på kaffe och dukade på det lilla soffbordet. Hon hade köpt en liten tårta och några småbröd och Marta och Yvonne drack vars ett glas likör och önskade varandra allt gott i framtiden.

- På tal om bröllop Marta så visst ska vi gifta oss, men vi har inte bestämt riktigt när! Men vi lovar att du ska vara hedersgäst! Det blir inget stort bröllop, vi har ju båda varit gifta förr. Men det blir förstås våra föräldrar, min syster Alva och hennes familj och Anders barn förstås! Och kanske några till...

- Men oj, vill ni verkligen ha mig med? Marta tittade glatt överraskad på Anders och Yvonne. Visst skulle det vara roligt, men jag ...

- Ta med dig Alice, vet jag! Om du tror hon vill och kan förstås. Vi visste inte att du träffat en väninna här, men om ni vill är hon också välkommen. Vi skriver inbjudningskort till er båda i god tid.

- Ja hon både vill och kan säkert, det är inte ofta man kommer ut numer, och blir det något så är det begravningar... Jag tackar naturligtvis redan ja så ni inte hinner ändra er! Och Alice blir säkert också riktigt glad för inbjudan.

När Yvonne och Anders en stund senare lämnade henne var

det en glad gammal dam som glatt och beskäftigt marscherade iväg till sin väninna för att berätta att de var bjudna på bröllop. Och inte är man gammal när man är 86. Det är ju långt till 100!